

A MŰEMLEKVÉDELEM EGY ÉVTIZEDE BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLEN MEGYÉBEN (1977–1987)

OLAJOS CSABA

„Nemzeti múltunknak vannak századai, melyekből egy sort nyelvünkön nem vagyunk képesek felmutatni, míg ugyanezen századokból magas műveltségi állapotot tanúsító számos műemlünk maradt ránk. Minden ilyen műemlék elenyészésével tehát nyilván történet-könyvünknek egy-egy lapja szakad ki!”

Ipolyi Arnold (1861)

Műemlékeink olyan építészeti alkotások, amelyek a történelem egy-egy korszakáról, annak kultúrájáról, társadalmi és termelési viszonyairól tájékoztatnak. Történelmi, esztétikai értékük következtében hazafiasságra, ízlésre nevelő hatásuk nagy, kultúrpolitikánkban, idegenforgalmunkban így jelentős szerepet töltenek be.

A műemlékek sajátosságaiból következik, hogy a műemlékvédelem feladata a távoli és közeli múlt értékes építészeti alkotásainak számbavétele, helyreállítása történelmileg hitelesen, esztétikai megjelenésében élvezhetően történő bemutatása és megőrzése. Ez a tevékenység urbanisztikai, igazgatási, társművészeteket és tudományos tevékenységeket koordináló építészeti és kivitelezési tudást igényel.

A műemlékvédelem gondolata a múlt század közepén alakult ki hazánkban, de gyakorlati műemlékvédelemről csak az ötvenes évektől beszélhetünk. Az egyes értékes épületek helyreállításától fokozatosan jutottunk el a mai együttesekre is kiterjedő védelmi fokozatig. Minőségi előrelépés ezen a téren megyénkben az elmúlt évtizedben történt. A műemlékvédelem ebben az időszakban lett igazán közügy.

A kérdés fontosságát megyénkben, a műemlékek nagy számán, értékén túl a megye történelmi, táji, néprajzi összetettsége is indokolja. Itt található az ország műemléki állományának mintegy 6,5%-a, 600 védett épület, melynek 25,7%-a (155 db) *műemlék*, 66,4%-a (399 db) *műemlékjellegű*, míg 7,9%-a (46 db) *városképi jelentőségű*. Az egyedi védettségű épületek mellett egy műemléki jelentőségű és 18 műemléki környezet van megyénkben. Legértékesebb műemlékegyüttesünknek tekinthetjük a sárospataki vár műemléki jelentőségű területét, amely a 16 műemlékileg védett magyarországi városok közé tartozik. Kiemelkedő értékekkel bír a 18 műemléki környezet is:

1. Miskolc-Diósgyőr	7. Karcsa, ref. templom
2. Bodrogkeresztúr, r. k. templom	8. Martonyi, pálosromok
3. Bodrogkeresztúr, Rákóczi-kúria	9. Monok, várkastély
4. Edelény, v. Coburg-kastély	10. Pácín v. Mágóchy-kastély
5. Erdőbénye, v. Szirmay-kastély	11. S.-újhely, Kossuth tér
6. Golop, v. Vay-kastély	12. S.-újhely, v. Piarista-templom

13. Szalonna, ref. templom
14. Szerencs, Rákóczi-vár
15. Tállya, Rákóczi-kúria

16. Tokaj városközpont
17. Tolcsva, Királyudvar
18. Zubogy, ref. templom

Legértékesebbek a gótikus pálos kolostor- és templomromok (*Szentlélek, Kurityán, Gönc, Martonyi*) a várak, várromok, valamint a XVI–XVII. századi reneszánsz stílusú várkastélyok (*Sárospatak, Pácin, Monok, Kéked, Szerencs*).

Műemlékállományunk nagy részét a XVIII. századi barokk, rokokó és copf stílusú épületek alkotják, melyek közül legjelentősebbek az *edelényi, a boldogkőváraljai, a bánhorvátai, a tokaji* kastélyok és a *sátoraljaiújhelyi* és *tokaji* tanácsháza. Klasszicista épületeink közül kiemelkedik a miskolci *megyei tanácsház*, a sárospataki *Nagy Kollégium*, a sályi *Eötvös–Gorove*-kastély, valamint több miskolci lakóépület.

A XIX. század második felének romantikus és eklektikus épületei közül a *füzérradványi kastély*, a *sátoraljaiújhelyi főtér* lakóházai, valamint a *miskolci színház* a legismertebbek. A védett épületek 34,2%-a a megye városaiiban, elsősorban *Miskolcon, Sárospatakon, Sátoraljaiújhelyen, Tokajban* és a népi műemlékekben gazdag *Mezőkövesden* van. A többi, az állomány 65,8%-a a megye 203 községében található (1-1 községben átlag 1–2 épület), nagyobb számú műemléket a hegyaljai volt mezővárosokban, *Mádon, Tállyán, Tarcalon* tartunk még nyilván.

A múlt szellemi és anyagi értékei, ezen belül az építészeti örökség iránt a gazdasági élet változásaival összefüggésben felfokozódott az érdeklődés. Közvéleményünk mind jobban igényli a műemlékek hathatós védelmét. A társadalmi igény erősödését jelzi, hogy országosan, de városainkban is városszépítő, városvédő egyesületek jöttek létre, szervezetbe tömörítve az építészeti értékek iránt érdeklődőket. A városszépítő egyesületek mellett megerősödtek a műemléki albizottságok is. Megyénkben a 60-as évek óta működik ilyen albizottság, melynek feladata a társadalom érdeklődésének felkeltése a műemléki értékek és azok megőrzése iránt. Tagjai a megyei és városi tanácsok építési, művelődési osztályainak kötelekéből választottakon túl a múzeumi szervezet, kivitelező és tervező vállalatok, idegenforgalmi hivatal, levéltár, természetvédelmi szervezetek, továbbá más politikai és társadalmi szervezetek munkatársaiból kerültek ki. Üléseiken a műemlékvédelem aktuális kérdéseit tűzik napirendre és a sajtó útján a társadalom széles rétegeit tájékoztatják. Segítik az OMF területi munkáját, valamint támogatást nyújtanak a helyi tanácsok, tömegszervezetek stb. műemléki tevékenységéhez. Tevékenységüket magas színvonalon végzik.

E társadalmi háttér nélkül, csupán hatósági eszközökkel a műemlékvédelem eredményesen nem valósítható meg, mivel gondjai nagyon sokrétűek.

Legjelentősebb műemlékeink szerencsés módon a megye, sőt, az ország legszebb tájain található, így művészettörténeti értékük mellett idegenforgalmi jelentőségük is nagy, amit sajnos ez ideig nem használtunk ki eléggé. Műemlékállományunk állami tulajdonban álló részénél a felújítások elmaradása, az anyagi eszközök hiánya jelent problémát. Egy részük nem megfelelően vagy egyáltalán nem hasznosított (pl. *Abaujszántó*, volt *Patay, szirmabesenyői kastély, mádi, tokaji zsinagógák, tállyai postaház* stb.). Itt az állagmegóvás és a megfelelő hasznosító megtalálása a feladat. Népi épületeink tulajdonosai többnyire idős emberek, akik helyzetük következtében nem képesek az épületeik fenntartásában részt venni. Ezeknél az épületeknél az állagromlást növeli, hogy anyagaik a műemléképületek anyagai között a legkevésbé időtállóak. A várak, romok esetében az állagvédelmi, hasznosítási feladatok jelentik a fő célokat. Egyházi épületek esetében hatósági koordinációs feladatok jelentkeznek. El kell ismerni, hogy a műemléki állomány legjobb állapotban levő részét az egyházi épületek alkotják.

A megyei tanács koordinációs feladatokat vállalt a műemlékvédelem terén, ennek keretében a megyei tanács vezetői és az OMF hivatalvezetése rendszeresen egyeztetik

és rögzítik a megye területén levő műemlékek problémáit és a legfontosabb megoldandó feladatokat. A felszabadulás óta a jelenlegi időszak alatt végezzük megyénkben a legnagyobb volumenű és a legjelentősebb helyreállítási munkákat. Ezek közül kiemelkedik a *szerencsi vár*, a *kékedi kastély*, a *pácini kastély*, a *tokaji múzeum*, az *ónodi vár*, valamint az *edelényi kastély* és a *sárospataki vár* helyreállítása.

A *Szerencsi várban* elkészült és 1973 óta üzemel a Huszár-vár szálló, turista szálló, míg a főépület helyreállítása napjainkban is folyamatosan történik. A kivitelezés befejezése a gépészeti és belső építészeti munkák lelassulása miatt 1989. évben várható. Az épületben könyvtár, múzeum és művelődési otthon kerül elhelyezésre. A költségek viselését az eredeti 1977. évi megállapodás szerint egyharmad részben az Országos Műemléki Felügyelőség, kétharmad részben a megyei tanács viseli.

A *kékedi volt Melczer-kastély* befejezését 1988. végére tervezzük. A költségeket az eredeti megállapodás szerint 50–50%-ban viseli az OMF és a megyei tanács. Az épületbe a megyei tanács továbbképző intézetének részlege kerül.

A *pácini Mágóchy-kastély* helyreállítását 1987-ben fejezte be az Országos Műemléki Felügyelőség Nyíregyházi Építészeti Osztálya. Az eredeti megállapodás szerint a költségeket 50–50%-ban viselik az OMF és a megyei tanács. Az épületben a Bodroghközi Múzeum került elhelyezésre.

A *Tokaj, Bethlen Gábor u. 7. számú* épület volt görög kereskedőház helyreállítása befejeződött és benne a tokaji múzeum került elhelyezésre.

A megyei tanács műemlékvédelmi programját az OMF programjával összhangban alakította ki. Ennek megfelelően részt veszünk a műemléki épületek megmentésére kidolgozott állami tervbizottsági, illetve gazdasági bizottsági programok végrehajtásában. Az Állami Tervbizottság 1985-ben határozatot hozott a kiemelt várak és kastélyok megmentésére. Ezek közül megyénket két műemlék érinti. A kiemelt várak között Sárospatakon ebben az öt éves tervben a központi pénzeszközök felhasználásával lehetőség nyílik a *Vörös-torony*, valamint várfal-városfal együttes helyreállítására, az itt levő létesítmények hasznosítására.

A kiemelt kastélyok programjában szerepel az edelényi Coburg-kastély helyreállítása. Az épületegyüttesben a BVK kíván konferenciaközpontot és reprezentatív szálló épületet létrehozni. Az épületegyüttes állagvédelmére a központi költségvetés biztosít pénzügyi keretet, míg a hasznosításra a BVK, illetve az általa bevont idegenforgalmi szervezetek, valamint külföldi érdekeltségek adnak támogatást.

A gazdasági bizottság 1981-ben hozott határozata alapján intézkedési programot dolgoztunk ki a veszélyeztetett és rosszul hasznosított kastélyok, középületekkel kapcsolatban. A program alapján az abaújszántói volt Patay-kastélynak, a fáji volt Fáy-kastélynak, a golopi volt Vay-kastélynak, a szirmabesenyői volt Szirmay-kastélynak, a tokaji és a mádi zsinagógának és a tokaji görögkeleti templomnak állagvédelmi tervei elkészültek. A *kázmárki Péchy-kúria* állagvédelmére a forrói Építőipari Szövetkezet készített költségvetést. Az intézkedések eredményeként befejeződött a *kázmárki Péchy-kúria*, a fáji volt Fáy-kastély, a golopi volt Vay-kastély és az abaújszántói volt Patay-kastély állagvédelmi munkája. Nem sikerült előrelépni ezeknek a műemlékeknek a hasznosításában, sem idegenforgalmi szervek, sem vállalatok, sem magánszemélyek nem vállalkoztak velük. Eddig nem sikerült előrelépni a kezdeti eredmények ellenére a szirmabesenyői volt Szirmay-kastély és a tállyai volt Postaház helyreállításával és hasznosításával.

A népi műemlékek a műemlékállomány egyik legveszélyeztetettebb részét alkotják, így a helyreállításuk és megfelelő hasznosításuk fontos feladat. Megyénkben ezen a téren jelentős előrelépés történt. A megyei tanács és az OMF által biztosított pénzügyi keretből eddig 26 épület helyreállítása fejeződött be és több helyreállítás folyamat-

ban, illetve előkészítés alatt áll (*rátkai sváb tájház, az edelény-borsodi tájház, a tiszalúci tájház, sajóvelezdi tájház* stb.).

Komoly kulturális értékeket képviselnek várromjaink. Ebben az ötéves tervidőszakban két várrom helyreállítása van folyamatban, illetve indul be. Az *ónodi vár* helyreállítása parlamenti interpelláció alapján került napirendre. Az OMF elkészítette a helyreállítás terveit, a feltárási munka és a helyreállítás 1985-ben be is indult. A munkákhoz nagy segítséget nyújtottak a Miskolci Megyei Városi KISZ-bizottság által szervezett KISZ-építőtábor, valamint különböző vállalatok szocialista brigádjai. A helyreállítás költségeit az OMF és a megyei tanács 50–50%-ban viseli. A *füzéri várromot* az OMF saját hiteléből jelentős társadalmi segítséggel kívánja helyreállítani. A BGTV Miskolci Irodája társadalmi munkában elkészítette a szükséges geodéziai felméréseket, míg a helyreállításhoz szükséges felvonó terveit a Borsodi Szénbányák Vállalat szocialista brigádjai készítették el, társadalmi felajánlás keretében.

A megyei tanács vb. intézkedett a műemléki topográfia előkészítésének meggyorsításáról. Ennek keretén belül kutatásokat végeztünk és végeztetünk a Herman Ottó Múzeum, a Megyei Levéltár, a Szabadtéri Néprajzi Múzeum, valamint egyetemisták és főiskolások bevonásával. A topográfiai feltáró munka keretén belül elkészült a megye műemléki bibliográfiája és jelenleg kiadás előtt áll egy reprezentatív műemléki album. A megyei műemléki propaganda tevékenységen belül jelentős előrelépést jelentett a megye műemlékeit bemutató fotókiállítás, melyet a megye városaiban vándorkiállítás formájában mutattunk be. A megyei tanács részéről anyagilag támogattuk az ÉVM által készített – az ország legértékesebb műemlékeit bemutató – film elkészítését.

A műemléki helyreállítás fontos feltétele a szükséges tervezői és kivitelezői kapacitás biztosítása. Legjelentősebb műemlékeink helyreállítási terveit az OMF tervező részlege készítette. Mellette jelentős tervezői feladatokat végez az ÉSZAKTERV rehabilitációs műterme, melyet kezdeményezésünkre hoztak létre. Kisebb műemlékek helyreállításának tervezésében közreműködnek más megyei tervező vállalatok is. A kivitelezői munkák speciális feladatait megyénkben az OMF Nyíregyházi Építésvezetősége végzi. A többi feladatok elvégzését a megyei építőipari szervezetek biztosítják. A megyében jelenleg beinduló rehabilitációs feladatok, valamint a jelenleg folyó, illetve tervezett helyreállítások indokolják, hogy Miskolcon az Országos Műemléki Felügyelőség kirendeltséget hozzon létre. A kirendeltség a hatóság, kutatási feladatokon túl a tervezési és kivitelezési speciális feladatok elvégzésében nyújt nagy segítséget. Kezdeményezésünk eredményeként az Országos Műemléki Felügyelőség Miskolcon a Rákóczi u. 11. sz. műemléki épületben létrehozta kirendeltségét, melynek tervei elkészültek és a helyreállítás is megkezdődött. Az épület helyreállítása 1988-ban fejeződik be, így a kirendeltség létrehozásán túl egy helyreállított műemlékileg értékes görög kereskedőházzal leszünk gazdagabbak.

Tevékenységünk jelentőségét mutatja, hogy a megyei tanács végrehajtó bizottsága 1984-ben, a megyei párt-végrehajtóbizottság pedig 1986-ban foglalkozott a megye műemlékeinek helyzetével. Feltárva a hiányosságokat határozta meg feladatainkat. Fontos feladat a műemlékvédelem további társadalmosítása a sajtó bevonásával, minél nagyobb körben kell tudatosítani, hogy a műemlékek fontos szerepet játszanak a környezetkultúrában, az izlésfejlesztésben, a jellem- és magatartásformálásban. Folytatni szükséges a Műemléki Albizottság, valamint a Városszépítő Egyesületek tevékenységének megerősítését, szélesíteni kell az „Egy üzem – egy műemlék” mozgalmat. A vállalatok minél nagyobb számban vegyenek részt a helyreállításokban, a műemlékek hasznosításában. A megye idegenforgalmának egyik fontos fejlesztési feladata legyen a műemlékek bemutatása, propagálása és turisztikai célú hasznosítása. Végül megfogalmazásra kerültek a műemlékvédelmi tevékenység fő irányai. Fontos feladatként kell kezelni a település szintű műemlékvédelmet, a városközpontok, városrészek rehabilitá-

cióját Miskolc, Sátoraljaújhely, Sárospatak, Mezőkövesd és Tokaj városokban. Műemlékvédelmi tevékenységünk hatékonyságának és szakmai színvonalának emeléséhez meghatározó követelmény a tudományos megalapozottság megerősítése, a műemléki topográfia elkészítésének meggyorsítása. Nagy jelentősége van a publikációs tevékenységnek, értékeink minél szélesebb körben való ismertetésének. A veszélyeztetett kastélyok és középületek programjának keretében el kell végezni a sürgős állagvédelmi feladatokat a szirmabesenyői kastély, a tállyai volt Postaház, a tokaji zsinagóga épületénél. Vállalatok, társadalmi politikai szervek, idegenforgalmi szervezetek, magánszemélyek bevonásával meg kell oldani a veszélyeztetett és rosszul hasznosított kastélyok, kúriák hasznosítását, mivel az állagvédelem ha hasznosítással nem párosul, műemlékeink újra veszélybe kerülhetnek. Tovább kell folytatni a népi műemlékek helyreállítását, közösségi hasznosítását.

A gazdasági lehetőségeink függvényében a műemlékek közül értéke, veszélyeztetettsége, idegenforgalmi, kulturális szempontok alapján kiemelten kezeljük:

Miskolc, Tanácsház tér 13.: Gázrobbanás következtében a veszélyeztetett épületek sorsára jutott. Az épület értéke és központi helyzete alapján kerül sor a teljes helyreállításra. Az épület új funkciót kap – mivel az emeleti helyiségekben freskókat tártak fel – a Megyei Módszertani Központ kerül ide. Így funkciójában is az épület reprezentatív kialakításához és központi elhelyezkedéséhez alkalmazkodik, egyben a Miskolc belvárosi rehabilitáció első épülete lehet.

Diósgyőr váregyüttes: A vár és a környezetében álló volt Koronauradalmi épületek, a zsellérházak és a Matula u. 2–4. sz. védett lakóház a strandfürdővel az ország egyik legszebb és legsokoldalúbb idegenforgalmi és történelmi együttesét alkotja. A terület fejlesztésére országos tervpályázatot írtunk ki, aminek feldolgozásával program dolgozható ki a jelenleg leromlott állapotban levő környezet fejlesztésére. Első ütemben a VII. ötéves terv során indokolt a Blaha Lujza u. és az Árpád utca által határolt terület rekonstrukciója, ahol kb. 60 db komfort nélküli állami lakás található. Az épületek egy része teljes komfortfokozatú lakásokká, a többi pedig az idegenforgalmi érdekek, valamint a diósgyőri városközpont lakosságát kiszolgáló közintézményekké (üzletek, kisvendéglők, szálloda, kulturális intézmények stb.) alakítható át. A régi városközpont rekonstrukciójával párhuzamosan indokolt a Matula u. 2–4., valamint a zsellérházak kisajátítása. Az itteni épületek rekonstrukciója után alkotóházak, mesterbemutató házak alakíthatók ki bennük. (Kb. 9–10 épület ütemezett kisajátításáról van szó.) Ezeknek a feladatoknak az elvégzése a területen olyan folyamatot indíthat el, aminek eredményeként a várkörnyék az idegenforgalmi érdekeknek megfelelően fejlődhet.

Abaujszántó, volt Patay-kastély: Az épület a Zempléni-hegység lábánál, az Aranyosi-völgy bejáratánál található. A szerencsi tsz az elmúlt években leélte az épületet. A veszélyeztetett kastélyokra biztosított központi keretből sikerült az épület állagvédelmét elvégeztetni. A kastélyban reprezentatív szálló, vendégház stb. alakítható ki, idegenforgalmi, vadászati célra hasznosítható. Jelenleg hasznosító nincs.

Edelény, Coburg-kastély: Az épület az országosan nyilvántartott rosszul hasznosított kastélyok közé tartozik. Helyreállításáról a kiemelt kastélyok között 1985-ben az ÁTB döntött és az állagvédelmi munkákra 69 M Ft-ot biztosított a VII. ötéves tervidőszakra. Az épületet a Borsodi Vegyi Kombinát konferencia központként és szálloda-ként hasznosítaná.

Füzér-vár: A vár helyreállítása évek óta foglalkoztatja a megye lakosságát és az érdekelt szerveket. A megyei tanács vállalta, hogy a helyreállítás feltételeként felépítendő felvonóhoz a megye vállalatainak társadalmi segítségét (BSZV, BGTV) kéri. A BGTV és a BSZV a terveket 1986-ban elkészítette. További társadalmi segítségre van szükség a felvonó megvalósításához is. A várrekonstrukciót az OMF végzi el.

Kázsmárk, Péchy-kúria: Az épületet a veszélyeztetett kastélyok közé soroltuk, állagvédelmi munkáit elkészítettük. A hasznosítása nincs megoldva.

Mád, zsinagóga: Az épület a környezetében levő épületekkel együtt egyik legszebb műemléki együttesünket alkotja. Az állagvédelméről az OMF gondoskodott. Hasznosítása évtizedek óta nincs megoldva, felvetődött helytörténeti múzeum, képtár, könyvtár, zsidó múzeum jellegű hasznosítás, végül a Goldmark alapítvány vállalkozott a teljes helyreállításra.

Mezőkövesd, Hadas településrész: A város közepén a megye legértékesebb népi együttesének tekinthető. Közösségi hasznosításra terveztünk kb. 20 épületet, ebből eddig 6 épület helyreállítása és múzeum célú hasznosítása oldódott meg. A többi épület helyreállítását indokolja az együttes értékén túl a Zsóri-fürdő közelsége.

Ónodi vár: Országgyűlési interpelláció alapján 1985-ben a megyei tanács költségén indult meg a helyreállítás. A Miskolc Városi KISZ-bizottság építőtáborral segítette a feltáró munkát. A feltárást a Herman Ottó Múzeum, a helyreállítást az OMF végzi.

Sárospatak: A várkerület helyreállításáról a kiemelt műemlékek programjában az ÁTB 1985-ben döntött. Legproblémásabb része a Vörös-torony, míg megoldandó feladat a Kazamata és a városfal helyreállítása is.

Sátoraljaújhely, Dózsa Gy. u. 11.: Volt szlovák iskolában kialakítható a város végleges múzeuma. A tervek elkészültek, de a pénzügyi fedezet nem áll rendelkezésre.

Szirmabesenyő, kastély: A veszélyeztetett kastélyok közé tartozik. Állagvédelme GB hitelből elkezdődött, de hasznosítását nem sikerült megoldani. Az épület további sorsa vezetői döntést igényel.

Tállya, Postaház: A veszélyeztetett műemlékek közé tartozik. Az ország egyik legrégibb postaépülete volt. Postamúzeum és vendégfogadó jellegű funkcióval állítható helyre.

Tokaj, zsinagóga: A veszélyeztetett épületek közé tartozik. A Bekecsi Tsz vállalta a helyreállítását és hasznosítását de gazdasági helyzetének alakulása ezt lehetetlenné tette. Tokaj idegenforgalmi jelentősége megkívánja az épület hasznosítását, kulturális idegenforgalmi célokra. A megyei tanács 1987-ben 5 M Ft-ot biztosított az épület állagvédelmi feladataira.

Dessewffy-kastély: A VII. ötéves tervben megvalósuló új kollégium megépülése után az épületben a tokaji írotábor és művésztelep helyezhető el. Az új kollégium épületével és az iskolákkal együtt ideális művészeti-oktató és alkotóközpont alakítható ki. A megyei párt-végrehajtóbizottság állásfoglalása a műemlékvédelem teljesebb kiteljesítését fogalmazta meg és nagy hangsúlyt helyezett a társadalmi bázis kiszélesítésére, valamint az együttesek védelmére. Bizom benne, hogy öt-tíz év múlva a meglévő műemléki problémákról csak múlt időben írhatok, de sokkal több eredményről számolhatok be.

EIN JAHRZEHNT DES DENKMALSCHUTZES IM KOMITAT BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN (1977–1987)

(Auszug)

Für das architektonische Erbe nahm das Interesse stark zu. Unsere Öffentlichkeit beansprucht immer mehr den Schutz der Denkmäler. In unserem Komitat fördern diese Tätigkeit der Unterausschuß für Denkmalpflege sowie auch die Vereine für Städteverschönerung.

Die Wichtigkeit der denkmalpflegerischen Tätigkeit wird in unserem Komitat über die große Zahl der Kunstdenkmäler hinaus auch durch ihren Wert, ihre Komplexität bewiesen. In unserem Komitat befindet sich etwa 6,5% des Denkmalbestandes des Landes (600 unter Schutz stehende Gebäude, ein Gebiet von denkmalpflegerischer Bedeutung und 18 in den Denkmalschutz einbezogene Regionen).

Der Komitatsrat übernahm auf dem Gebiete des Denkmalschutzes Koordination- und Aufgaben, die unter der Leitung des Landesamtes für Denkmalpflege in Einklang gebracht durchgeführt wird. In unsere hervorgehobenen Restaurationen wurden die Burg von Szerencs, das v. Melczer-Schloß zu Kéked, das Mágóchy-Schloß zu Pácín und das Museumsgebäude zu Tokaj einbezogen. Im Rahmen des Programms der Staatlichen Plankommission wurde die Herstellung der Burg von Sárospatak und des Schlosses von Edelény in Gang gesetzt.

Auf Grund des Beschlusses des Wirtschaftlichen Ausschusses vom Jahre 1981 arbeiteten wir ein Programm für die gefährdeten und unrichtig benutzten Schlösser aus. Doch konnten hierbeit bislang nur Teilergebnisse erreicht werden.

Im Interesse des Schutzes der Volksdenkmäler gelang es bisher 26 Gebäude zu restaurieren und sie in den Dienst der Gemeinschaft zu stellen. Von unseren Burgruinen ging man an die Restauration der Burg von Ónod heran, während die Vorbereitung zur Wiederherstellung der Burg von Füzér im Gange ist.

Das Exekutivkomitee der Parteiorganisation des Komitats ordnete die Beschleunigung der Vorbereitung der denkmalpflegerischen Topographie an sowie gab den Anstoß zur Aufstellung der Zweigstelle des Landesamtes für Denkmalpflege.

Vom Exekutivkomitee des Komitatsrates wurde 1984 und vom Exekutivkomitee der Parteiorganisation (USAP) des Komitats im Jahre 1986 die Lage der Denkmalpflege des Komitats ausgewertet und man legte die Hauptaufgaben des folgenden Zeitabschnittes fest. Den Schwerpunkt unserer denkmalpflegerischen Aufgaben führen wir mit dem Landesamt für Denkmalpflege abgestimmt und auf Grund der Stellungnahme der Parteiorganisation des Komitats durch.

Csaba Olajos